

Czeglédi András

Kafka filozófiája

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

Oktató: Czeglédi András

Kafka filozófiája

(Szeminárium – MA)

Leírás:

A kurzus szemináriumi keretek között mutatja be Kafka és a filozófia sokrétű kapcsolatát. Vizsgálja egyrészt a Kafkát érő filozófiai – és tágabb szellemi – hatásokat, tárgyalja másrészt a Kafka szövegekben megjelenő filozófémákat; s harmadrészt górcső alá veszi a filozófiai Kafka-recepciót. A szabadon választható szeminárium kifejezetten céljának tekinti azon diákjaink szakmai fejlődésének támogatását, akik önálló tudományos-filozófiai kutatásra is készen állnak. Ugyanakkor hozzá kíván járulni ahhoz is, hogy a nem tudományos pályán elhelyezkedő hallgatóink kamatoztatni tudják majd eszmetörténeti ismereteiket, argumentatív és problémakezelő képességüket. Hallgatói ötletek bevonására és megvitatására lehetőség van, s az írásgyakorlat során nagy hangsúly helyeződik az egyes diákokra szabott, differenciált témakijelölésre.

A tananyag képanyagát copyright nem terheli.

Témák és leckék:

1. BEVEZETÉS

- 1.1. lecke: egy meglepetésfilm a hetvenes évekből.
- 1.2. lecke: Kafka és a filozófia: háromszoros találkozás.
- 1.3. lecke: Kafka világa.

2. FILOZÓFIA, TANÚSÍTÁS, LEHETETLENSÉG: KAFKA ÉS BUBER

- 2.1. lecke: a kontextus és a MONDAT.
- 2.2. lecke: Buber négy élete.
- 2.3. lecke: Kafka ellenérzései.

3. KAFKA FILOZÓFIAI OLVASATAI I: BENJAMIN

- 3.1. lecke: Walter Benjamin kitüntetettsége.
- 3.2. lecke: *Franz Kafka. Halálának tizedik évfordulójára I.*
- 3.3. lecke: *Franz Kafka. Halálának tizedik évfordulójára II.*

4. KAFKA FILOZÓFIAI OLVASATAI II: DELEUZE-GUATTARI

- 4.1. lecke: a szerzőpáros és a benjamini örökhagyás.
- 4.2. lecke: *littérature mineur I.*
- 4.3. lecke: *littérature mineur II.*

5. A REALIZMUS DISKURZUS

5.1. lecke: Lukács György vagy Franz Kafka.

5.2. lecke: az ún. parttalan realizmus.

5.3. lecke: a posztkolonialista olvasat.

6. ÍRÁSGYAKORLATOK

6.1. lecke: egyéni írásgyakorlat.

6.2. lecke: közös írásgyakorlat.

KÖTELEZŐ ÉS AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Kötelező primer művek:

A regények közül:

-- *A kastély*

-- *A per.*

A minor írásokból:

-- *A császár üzenete, A törvény kapujában, Az átváltozás, Jelentés az Akadémiának, Levél apámnak, Mi az igazság Sancho Panza ügyében?, Sakálók és arabok.*

Bármelyik magyar kiadás használható, de a kurzus során konzultálunk a szövegkiadásokról.

Ajánlott primer művek:

Regény:

-- *Az elkallódott fiú.* Új Palatinus, Bp., 2003.

A minor írásokból:

-- *A fegyencgyarmaton, A Kínai Fal építése, Az átváltozás, Az éhezőművész, Az ítélet.*

Az „egyebekből”:

-- *Naplók, levelek.* Válogatás. Európa, Bp., 1981; *Naplók.* Európa, Bp., 2008; *Levelek Felicéhez.* Új Palatinus, Bp., 2009, ill. a Milena-levelek magyarul megjelent részletei Rácz Péter fordításában a *Tiszatájban*: http://tiszataj.bibl.u-szeged.hu/21052/1/tiszataj_2011_007_038-041.pdf; *Az én cellám.* Európa, Bp., 1989; *Töredékek füzetekből és papírlapokról.* Cartaphilus, Bp., 2001; *Innen el.* Cartaphilus, Bp., 2004.

Kötelező szekunder irodalom:

-- Balassa Péter: Kafka álmaiban olvasva, *Liget*, 1997. márc., 18-20.

<https://ligetmuhely.com/liget/kafka-almaban-olvasva/>

- Benjamin, W.: F. Kafka. Halálának tizedik évfordulójára. In: uő: *Angelus Novus*. Magyar Helikon, Bp., 1980. 781-817.
- Deleuze, G. – Guattari, F.: *Kafka. Pour une littérature mineure*. Minuit, Paris, 1975. Angolul: *Kafka. Toward a Minor Literature*. https://iberian-connections.yale.edu/wp-content/uploads/2020/02/Kafka-Toward-a-Minor-Literature-by-Gilles-Deleuze-Felix-Guattari-z-lib.org_.pdf Magyarul: *Kafka. A kisebbségi irodalomért*. Quadmon, Bp., 2009.
- Fekete Kristóf: Lukács Kafkát olvas, *Magyar Filozófiai Szemle*, 2020/2, 155-175.
- Halasi Zoltán : “Itt alkalmazkodhatom”. Kafka Zürauban. In uő.: *Isten a malomban: Íróportrék*. Új Palatinus, Bp., 2008. 129-161.
<http://www.halaszoltan.hu/hu/esszek/iroportrek/333-itt-alkalmazkodhatom>
- Hanssen, J.: Kafka and Arabs, *Critical Inquiry* 39, Autumn 2012, 167-197.
http://criticalinquiry.uchicago.edu/uploads/pdf/Hanssen_KafkaArabs1.pdf

Ajánlott szekunder irodalom:

- Adorno, Th. W.: *Aufzeichnungen zu Kafka*. In: *GS Bd. X.1*.
- Arendt, H.: *Vita activa*. München, Piper, 2002.
- Arendt, H.: Franz Kafka, Appreciated Anew. In: Gottlieb, S. Y. (ed.): *Reflections on Literature and Culture*. Stanford University Press, Stanford, 2007. 106-7.
- Aronson, E. – Patnoe, S.: *Cooperation in the Classroom: The Jigsaw Method*. Pinter & Martin, London, 2011³.
- Assman, J.: *A kulturális emlékezet*. Atlantisz, Bp., 1999.
- Binder, H. (Hrsg.): *Kafka-Handbuch in zwei Bänden*. Kröner, Stuttgart 1979.
- Borges, J.: Kafka előfutárai. In: uő: *Az örökkévalóság története*. Európa, Bp., 1999. 282-285.
- Bridgewater, P.: *Kafka and Nietzsche*. Bouvier, Bonn, 1987.
- Bruce, I.: What if Franz Kafka had immigrated to Palestine? In: Rosenfeld, G. (ed.): *What Ifs of Jewish History. From Abraham to Zionism*. Cambridge University Press, Cambridge, 2016. 187-214.
- Camus, A.: *Sziszüphosz mítosza*. Magvető, Bp., 1990.
- Czeglédi András: A találkozás lehetősége és lehetetlensége: Buber és Kafka, *Pannonhalmi Szemle*, 2016 XXIV/3., 66–72.
- Engel, M. – Auerochs, B. (Hrsg.): *Kafka Handbuch. Leben – Werk – Wirkung*. Metzler, Stuttgart, 2010.
- Fekete Kristóf: A művészet beteljesületlen ígérete – Megjegyzések Lukács György művészetfilozófiájához, *2000*, 2020/6, 3-23.
- Garaudy, R.: Parttalan realizmus. In: Garaudy et al.: *Parttalan realizmus?* Európa, Bp., 1964, 9-190.
- Goebel, R. J.: Kafka and Postcolonial Critique: *Der Verschollene*, „In der Strafkolonie”, „Beim Bau der chinesischen Mauer”. In: Rolleston, J. (ed.): *A Companion to the Works of Franz Kafka*. Camden, Rochester, 2006. 187-212.

- Goldstücker, E.: Warum hatte die kommunistische Welt Angst vor Franz Kafka? In: Winkler, N. (Hg.): *Franz Kafka in der kommunistischen Welt. Kafka-Symposium Klosterneuburg 1991*. Böhlau, Wien/Köln/Weimar, 1993. 21–31.
- Gray, R. T. et al. (eds): *Kafka Encyclopedia*. Greenwood, Westport, 2005.
- Gyurgyák János: *Szerkesztők és szerzők kézikönyve*. Osiris, Bp., 2000.
- Hsia, A. (ed.): *Kafka and China*. Peter Lang AG, Bern, 1996.
- Janouch, G.: *Beszélgetések Kafkával*. Gondolat, Bp., 1972.
- Kiss Anna: A tisztességes eljárás negatív tükré Kafka fegyencgyarmatán. In Fekete B. et al. (szerk.): *Iustitia körülnéz*. Tanulmányok a jog és irodalom köréből. Szt. István Társulat, Bp., 2017. 85-94.
- Komoróczy Géza: *Bezárkózás a nemzeti hagyományba*. Századvég, Bp., 1992.
- Lengyel Zoltán: *A sors kritikájáról. Vizsgálódások Walter Benjamin sorsfogalma mentén*. Tiszatáj Alapítvány, Szeged, 2016.
- Losonczi Alpár: Emlékezés a jövőre. In: Laczkó S. (szerk.): *Lábjegyzetek Platónhoz 15*. Szeged, Státus, 2017. 159-177. http://acta.bibl.u-szeged.hu/49396/1/platonhoz_015_159-177.pdf
- Moran, B. – Salzani, C. (eds.): *Philosophy and Kafka*. Lanham, Lexington, 2013.
- Müller, M. (szerk.): *Franz Kafka. Regények és elbeszélések*. Schumann, Bp., 2006.
- Neubauer, J.: Idézve és beidézve: Kafka és az apakép Danilo Kišnél, Esterházy Péternél, 2000, 2005/12, 70-76.
- Oschmann, D.: Skeptische Anthropologie: Kafka und Nietzsche. In: Valk, t. (Hrsg.): *Friedrich Nietzsche und die Literatur der klassischen Moderne*. De Gruyter, Berlin/New York, 2009. 129-146.
- Papp Zsolt: Utószó. In: *Angelus Novus*, id. kiad. 1111-1144.
- Percz László: Háttér előtt. A „hivatalos” magyar filozófia és a századelő Lukács-köre. *Fordulat*, 2010. ősz, 90-104. http://fordulat.net/pdf/10/Fordulat10_Percz.pdf
- Pók Lajos: *Kafka világa*. Európa, Bp., 1981.
- Smith, B.: Brentano and Kafka, *Axiomathes* 8, 1997, 83-104. <https://philarchive.org/archive/SMIKAB>
- Vajda Mihály: Esztétikum – forradalom – esztétikum. In: Pierre Rusch, Takács Ádám (szerk.): *Lukács György gondolkodása – jelenkori perspektívából*. Gondolat, Bp., 2013. 81–93.
- Wagenbach, K.: *Kafka Prágája. Irodalmi útikalauz*. Atlantisz, Bp., 2006.

Youtube:

- Balassa Péter: *Franz Kafka álmái* <https://www.youtube.com/watch?v=5UKyz77-9is>
- Kurtág György: *Kafka-töredékek* https://www.youtube.com/watch?v=LdvjwrNpIkg&list=PLO2QI71_u2cJ2cd8SamyFQrjig7IIa3R (Csengery Adrienne, Keller András)